

VÄESTÖSELVITYS JANAKKALA

Kolmas foorumi

1

Alueiden eriytyminen ja erilaistuminen jatkuvat, pehmeä elinvoima korostuu (erottautuminen, maine, identiteetti, veto- ja pitovoima)

2

Väestö vanhenee, vähenee ja keskittyy

3

Väestö- ja työpaikkakehityksen keskinäinen yhteys murtuu etätyön mahdollisuuksien ansiosta

4

Nopeiden yhteyksien, koulutuksen ja sijainnin välinen yhteys vahvistuu

5

Kaupungistumis- ja kaupunkiseutuistuminen (jatkuu koronakriisin aiheuttaman rytmihäiriön jälkeen) sekä monipaikkaisuus etenevät samanaikaisesti

6

Väestö- ja ikärakenteen demografinen neloskierre vaikuttaa kaikkiin alueisiin

1

Syntyvyyden aleneminen

3

Työikäisen väestön määrän väheneminen

2

lääkkäiden yli 75-vuotiaiden määrän nopea kasvu

4

Keskittävä, polarisoiva ja valikoiva muuttoliike

7

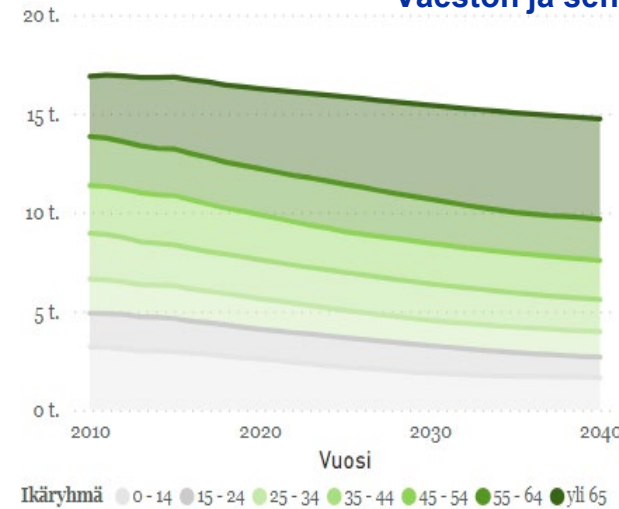
Alueiden välinen kilpailu niukkenevista resursseista kiihtyy ja kiristyy: nuorista ja nuorista aikuisista, osaajista ja työvoimasta, yrityksistä ja investoinneista, näkyvyydestä ja huomioarvosta jne.

JANAKKALAN VÄESTÖN JA SEN IKÄJAKAUMAN KEHITTYMINEN 2018-2040

Tämä työkalu on osa Mille väestölle? –selvitystä

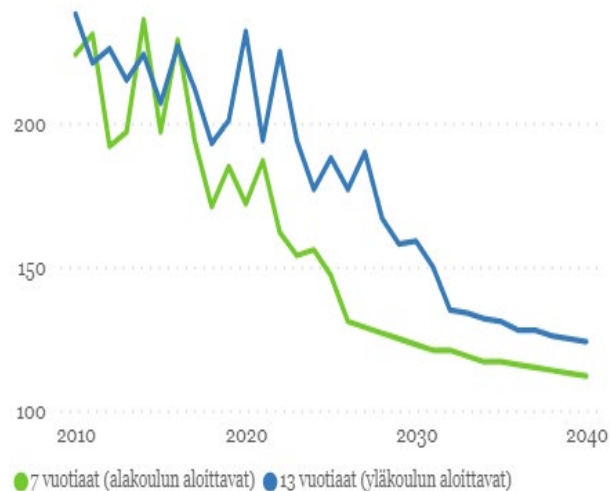
(Sitra, 2020) [sitra.fi/ millevaestolle](https://sitra.fi/millevaestolle)

Väestön ja sen ikäjakauman kehittyminen

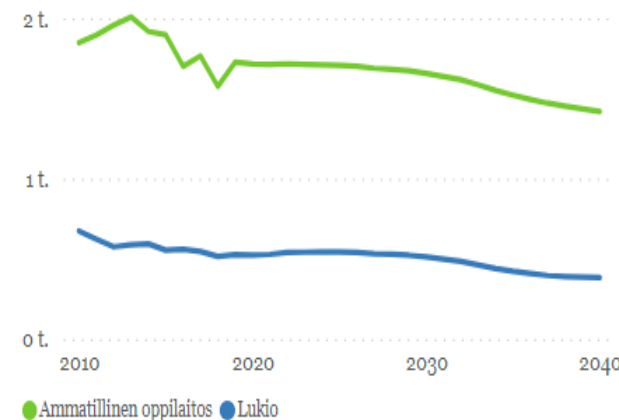

Ikäryhmä	2018	2040	+/-	%
0 - 14	2 738	1 664	-1 074	-39 %
15 - 24	1 574	1 023	-551	-35 %
25 - 34	1 582	1 292	-290	-18 %
35 - 44	2 000	1 626	-374	-19 %
45 - 54	2 329	1 971	-358	-15 %
55 - 64	2 323	2 080	-243	-10 %
yli 65	3 901	5 082	1 181	30 %
Yhteensä	16 447	14 738	-1 709	-10 %

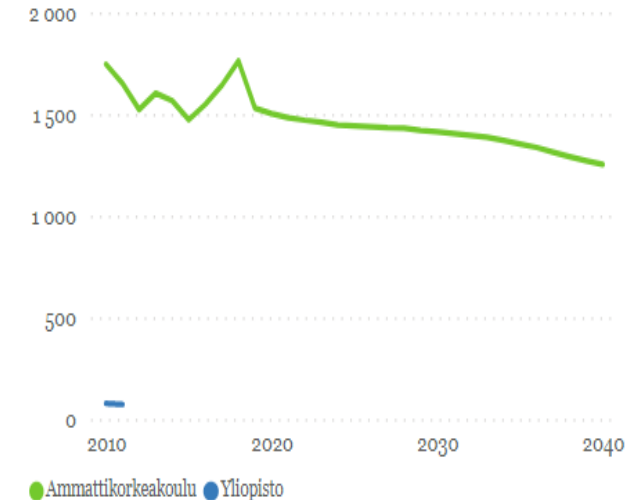
Uudet perusasteen opiskelijat 2010-2040 – Janakkala

Uudet toisen asteen opiskelijat 2010-2040 – Hämeenlinnan seutukunta

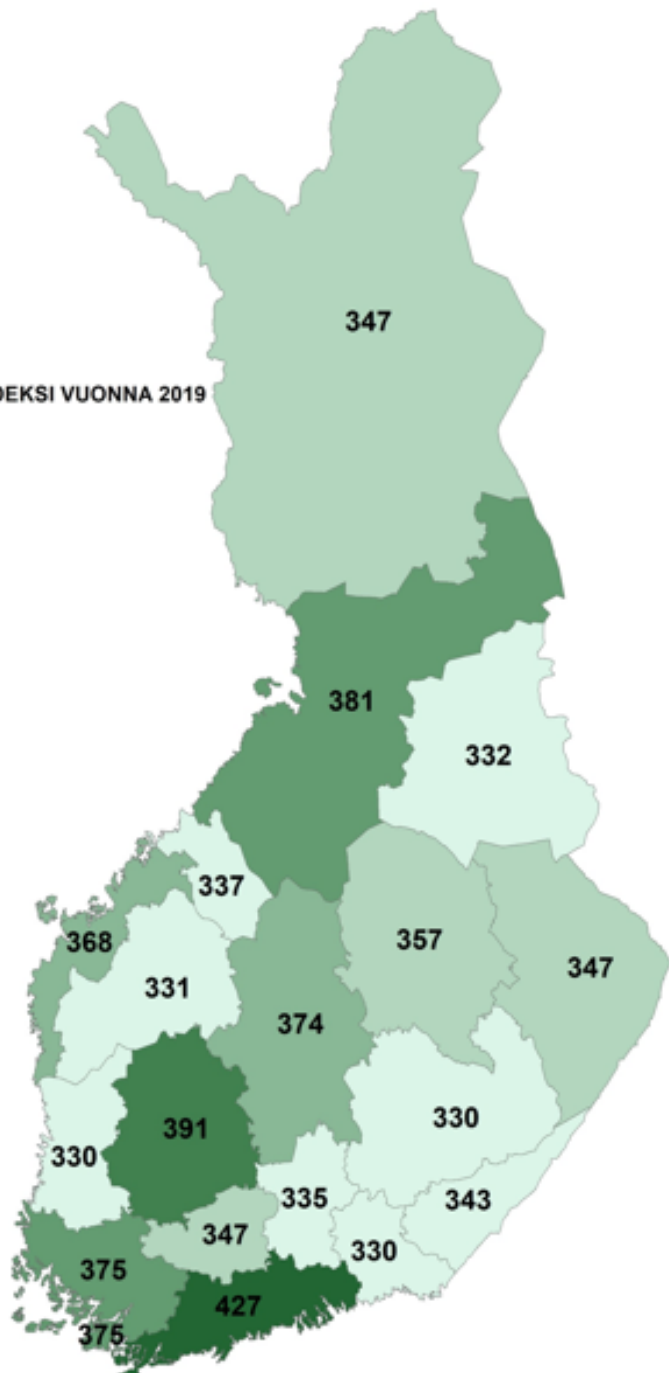
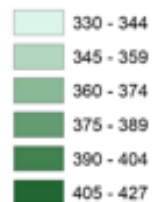

Uudet korkea-asteen opiskelijat 2010-2040 – Kanta-Häme

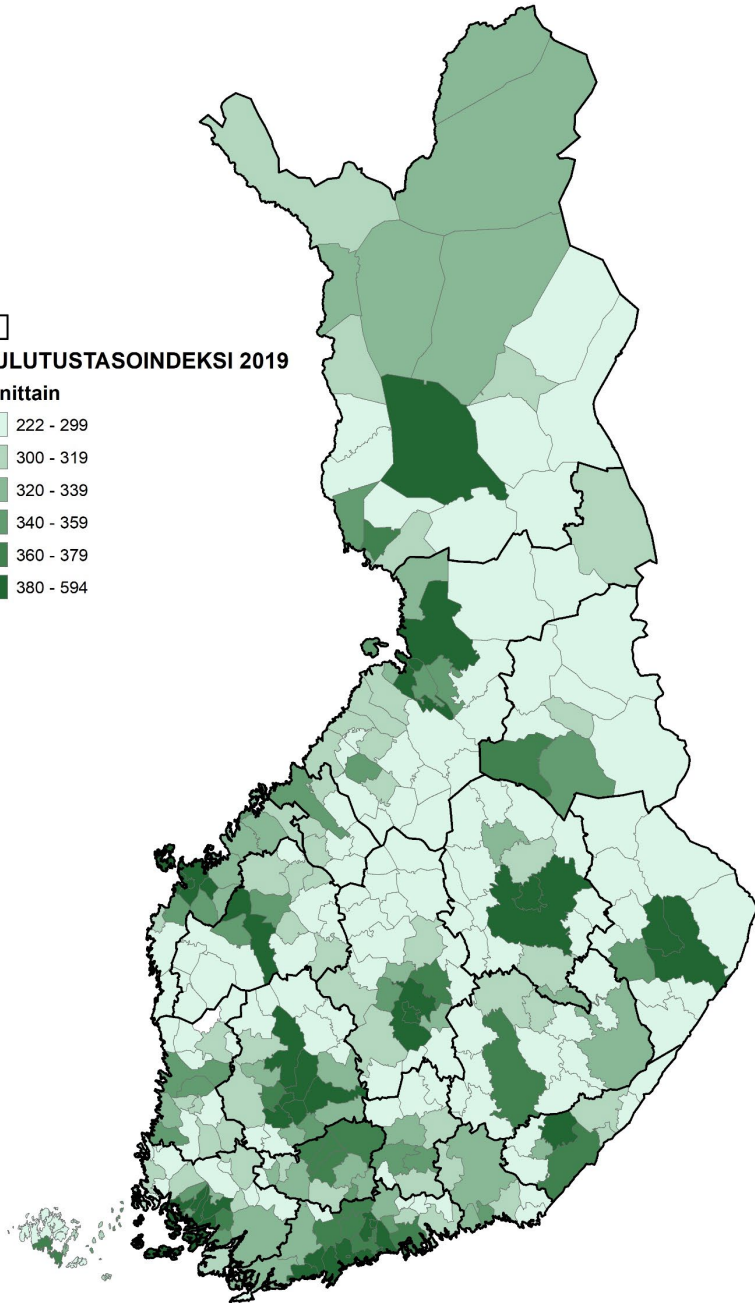
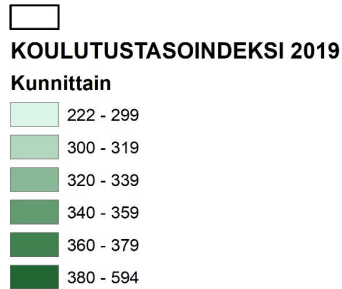
Alueiden yli 20-vuotiaan väestön koulutustasossa suuret alueelliset erot

KOULUTUSTASOINDEKSI VUONNA 2019

- Koulutustasoindeksi osoittaa perusasteen jälkeen suoritettun korkeimman koulutuksen keskimääräisen pituuden vuosina henkeä kohti. (1 vuosi = 100 pistettä. Esim. koko maan indeksi 380 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti Suomessa on 3,80 vuotta.)
- Mitä korkeampi on indeksiluku, sitä koulutetumpaa on alueen väestö.
- Koulutustasoindeksi näyttää alueiden eriytymisen myös maakuntien sisällä.

KOULUTUSTASOINDEKSI KANTA-HÄMEESSÄ

Koko maa 380

Etelä-Pohjanmaa 331

Kanta-Häme 347

Pirkanmaa 391

Uusimaa 427

Forssa 300

Hattula 269

Hausjärvi 329

Humppila 287

Hämeenlinna 371

Janakkala 329

Jokioinen 329

Loppi 310

Riihimäki 349

Tammela 331

Ypäjä 296

Mille väestölle?

Sitran selvityksiä 167, 2020

- Uusien opiskelijoiden määrän ennakointi vuosille 2018–2040 perustui täysin väestötieteellisiin tekijöihin ja nykytilan jatkumiseen
- Huomioitava epävarmuustekijät, jotka liittyvät mm. väestöennusteen ja koulutuksen ennakkoinnin olettamiin
- Selvityksen oletukset:
 1. Tuleva väestönkehitys perustuu alueelliseen ja ikäryhmäkohtaiseen väestöennusteeseen
 2. Uusien opiskelijoiden osuus samasta ikäryhmästä samalla alueella pysyy vastaavana koko ajanjakson ajan

Vuosien 2015-2019 alhainen syntyvyys läpäisee koulutuskentän 20- ja 30-luvuilla

Syntyvän ikäluokan koko
keskimäärin vuodessa,
vuosina 2000-2019

2000-2002: 55 952

2003-2005: 57 221

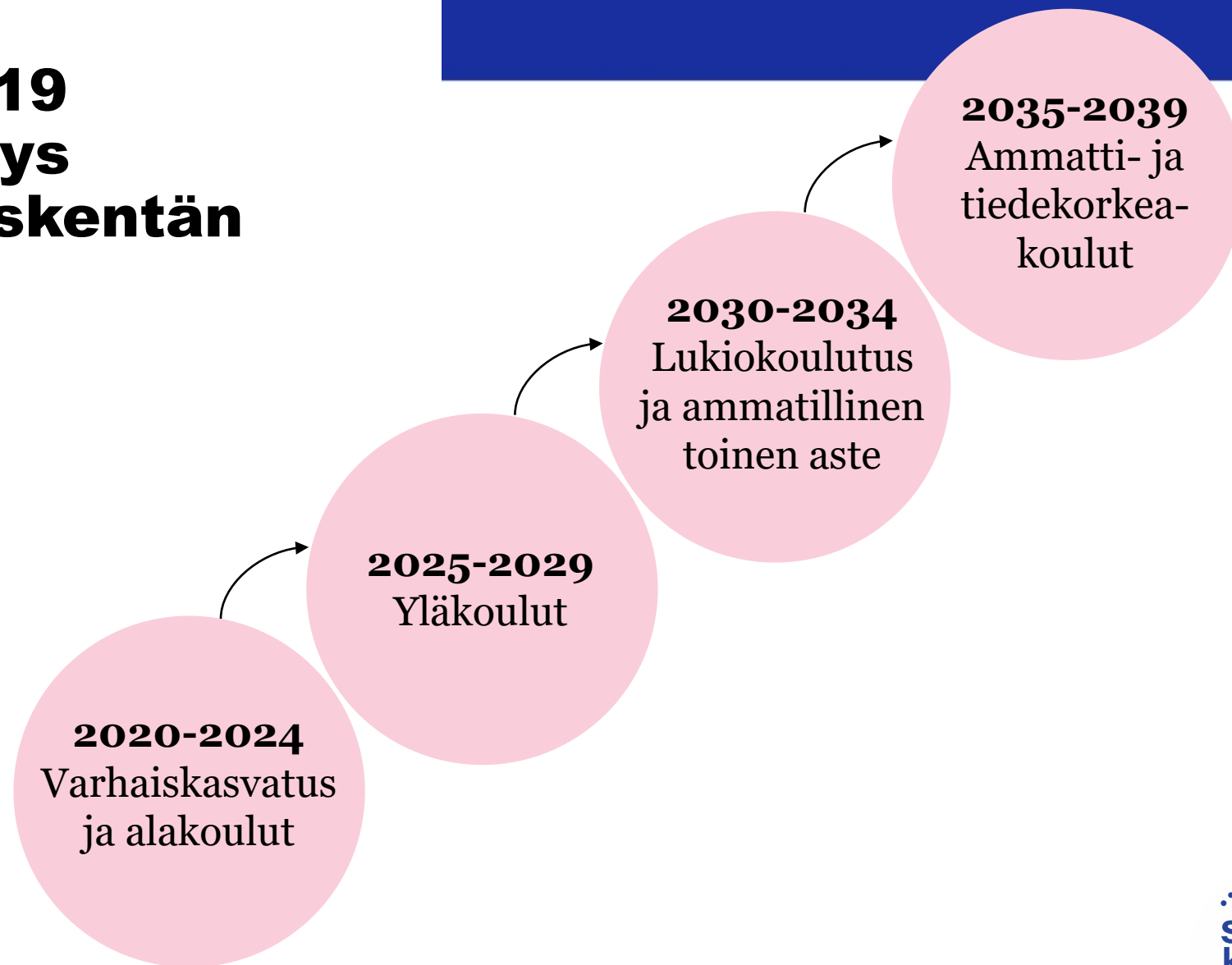
2006-2008: 59 093

2009:2011: 60 575

2012-2014: 58 572

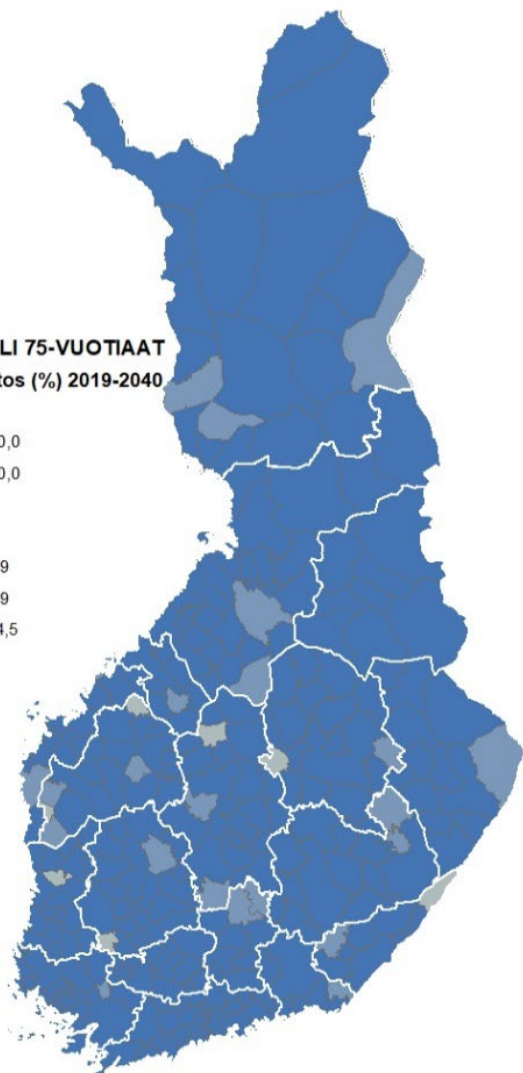
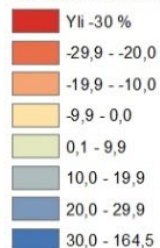
2015-2017: 53 101

2018-2019: 46 705

SITRA

ENNUSTE YLI 75-VUOTIAAT
Väestönmuutos (%) 2019-2040

Lasten ja nuorten määrä vähenee, yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa vuosina 2019-2040

Alle 15-vuotiaiden määrä vähenee noin -183 000 henkilöllä: lasten määrä kasvaa vain 2 kunnassa

15-24-vuotiaiden nuorten määrä vähenee noin -91 000 henkilöllä: nuorten määrä kasvaa vain 4 kunnassa

25-34-vuotiaiden nuorten aikuisten määrä kasvaa noin +22 000 henkilöllä: ikäryhmä kasvaa 39 kunnassa

35-49-vuotiaan aikuisväestön määrä kasvaa noin +39 000 henkilöllä: ikäryhmä kasvaa 48 kunnassa

50-64-vuotiaan aikuisväestön määrä vähenee noin -29 000 henkilöllä: ikäryhmä kasvaa 44 kunnassa

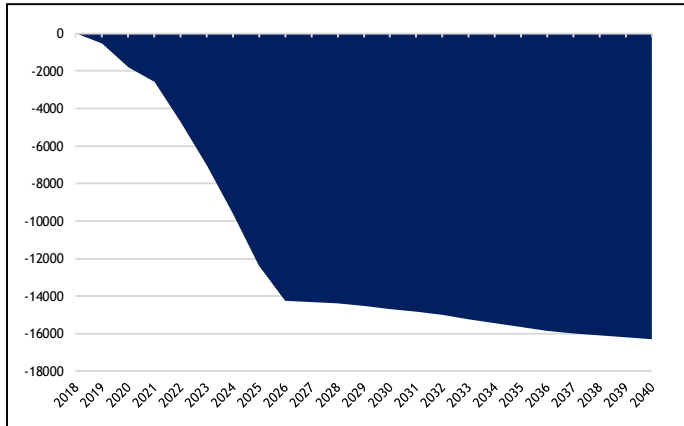
65-74-vuotiaiden määrä vähenee noin -99 000 henkilöllä: ikäryhmä kasvaa 36 kunnassa

Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa noin +386 000 henkilöllä: ikäryhmä kasvaa kaikissa 295 Manner-Suomen kunnassa

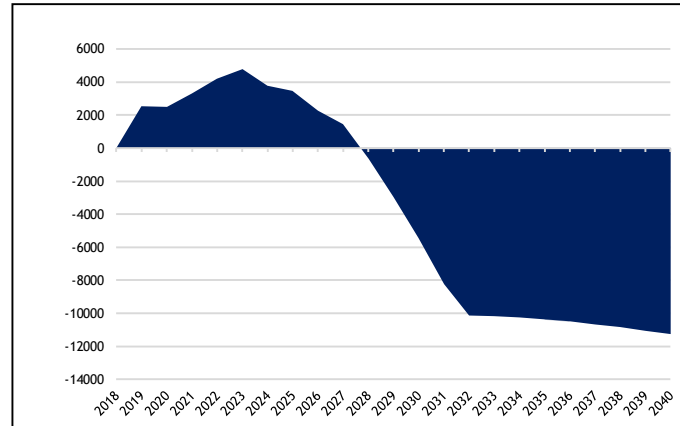
Suomen
kasvu-..)

Uusien opiskelijoiden määrällinen muutos eri koulutusasteilla vuosina 2018-2040 verrattuna vuosien 2015-2018 tasoon

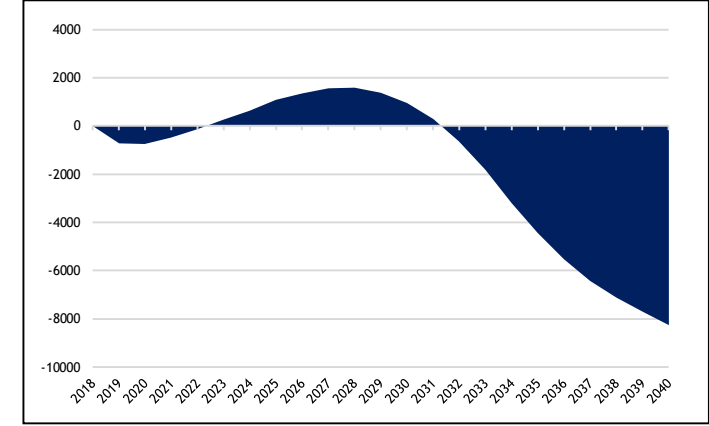
Alakoulun aloittavat 7-vuotiaat vuosina 2018-2040 (ka. 62 831 vuosina 2015-2018)

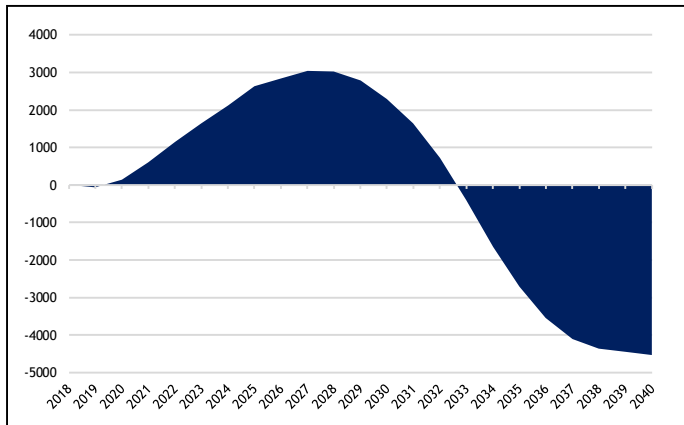
Yläkoulun aloittavat 13-vuotiaat vuosina 2018-2040 (ka. 59 224 vuosina 2015-2018)

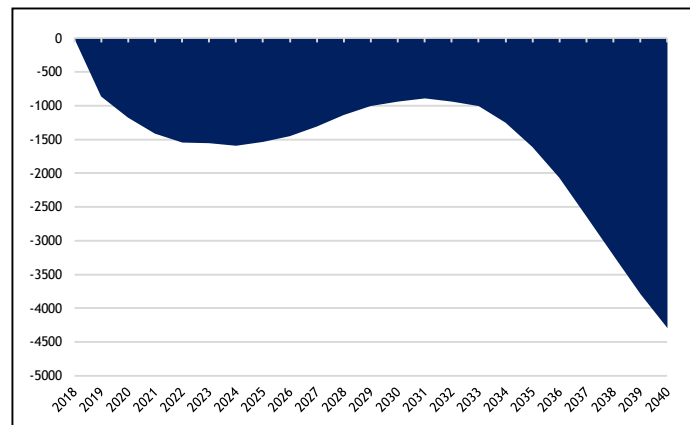
Ammatillisen perustutkinnon aloittavat vuosina 2018-2040 (ka. 75 925 vuosina 2015-2018)

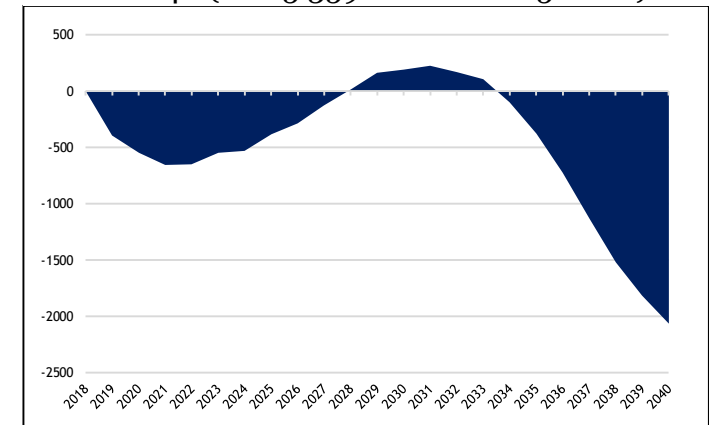
Lukiokoulutuksen aloittavat vuosina 2018-2040 (ka. 35 174 vuosina 2015-2018)

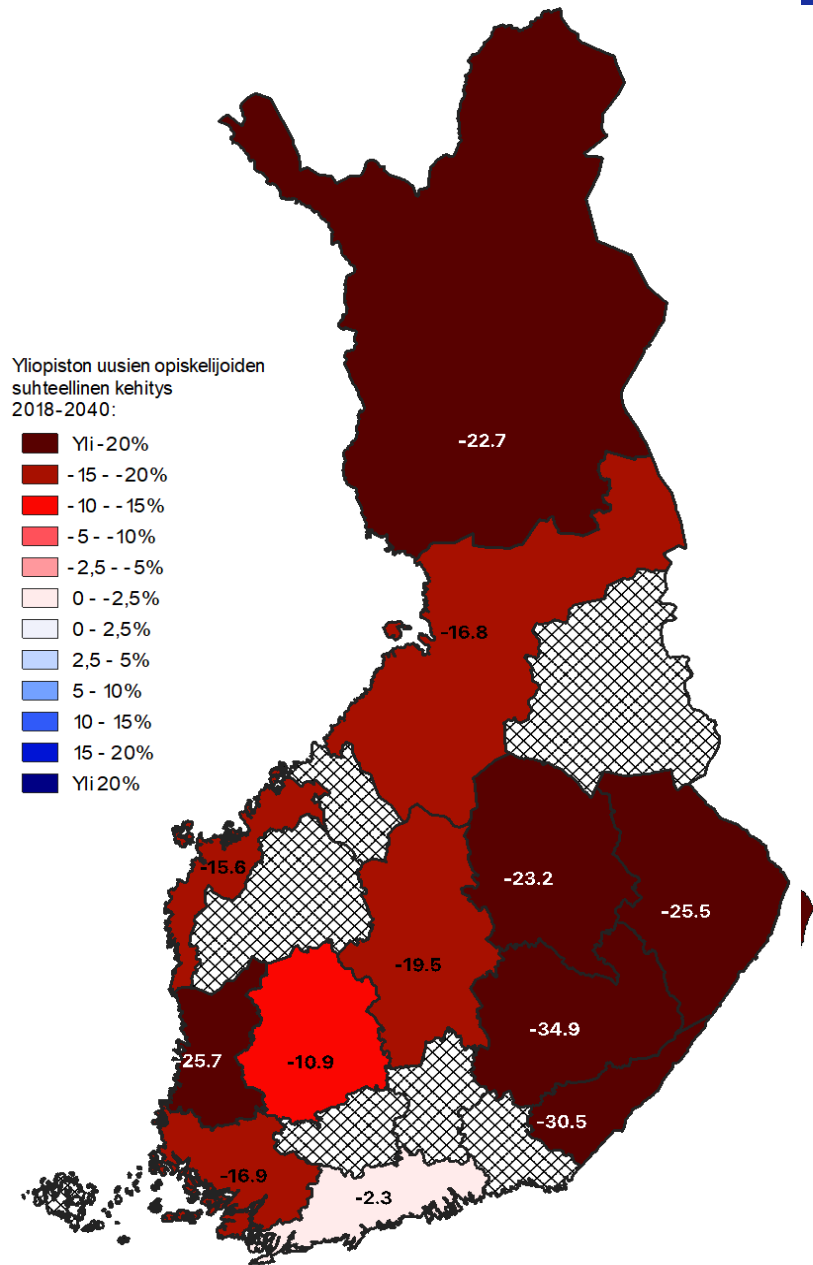

Ammattikorkeakoulutuksen aloittavat vuosina 2018-2040 (ka. 33 513 vuosina 2015-2018)

Yliopiston alemman tutkinnon aloittavat vuosina 2018-2040 (ka. 15 359 vuosina 2015-2018)

Uusien opiskelijoiden määrän muutos eri koulutusasteilla 20- ja 30-luvuilla

7-vuotiaiden alakoulun aloittaneiden ikäluokka on joka vuosi edeltävää vuotta pienempi vuoteen 2026 saakka

13-vuotiaiden yläkoulun aloittaneiden määrä kasvaa vuoteen 2022 saakka, jonka jälkeen jokainen aloittava ikäluokka on edeltävää ikäluokkaa pienempi vuoteen 2032 saakka

Lukiolaisten määrä kasvaa lievästi 2030-luvulle saakka, jonka jälkeen vähenee 2010-luvun jälkipuoliskon alhaisen syntyvyyden vuoksi 2030-luvun aikana

Ammatillisen perustutkinnon uusien opiskelijoiden määrä kasvaa lievästi 2030-luvun alkuun saakka, jonka jälkeen vähenee 2030-luvun aikana

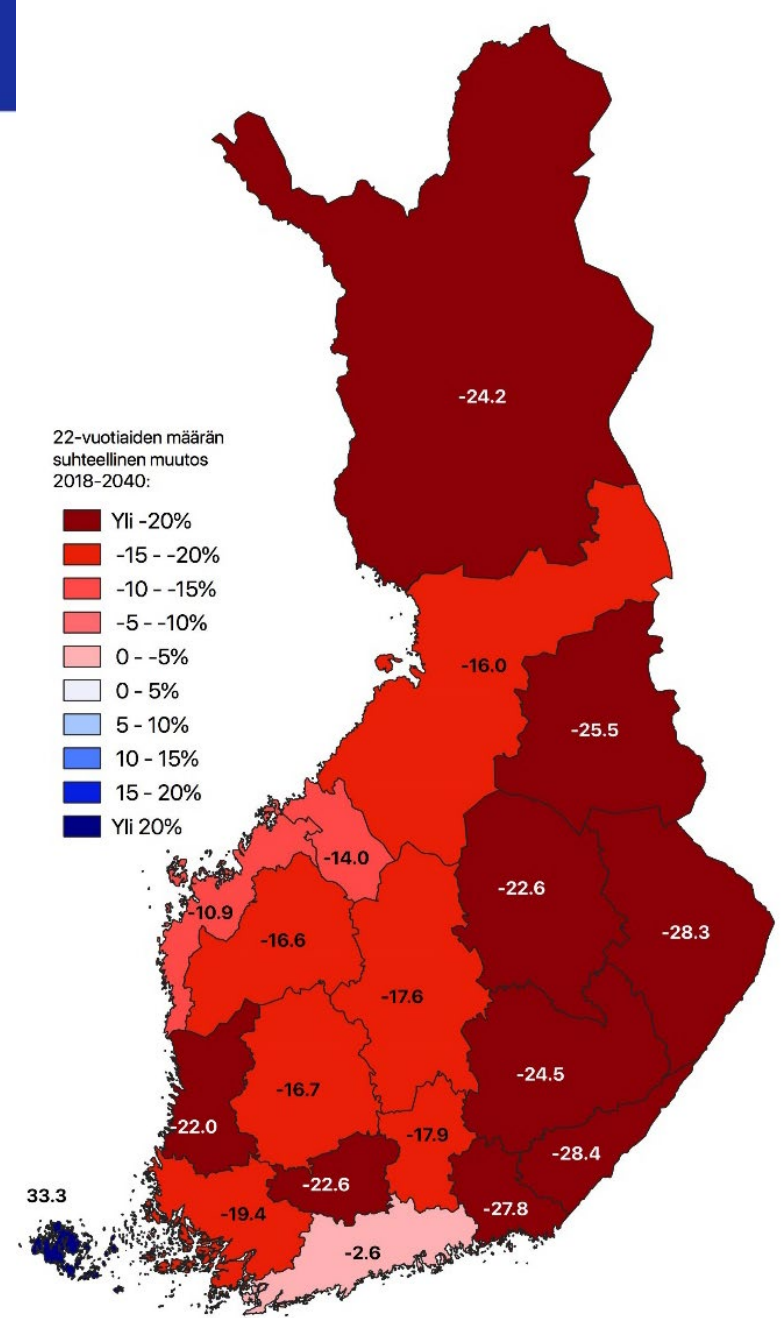
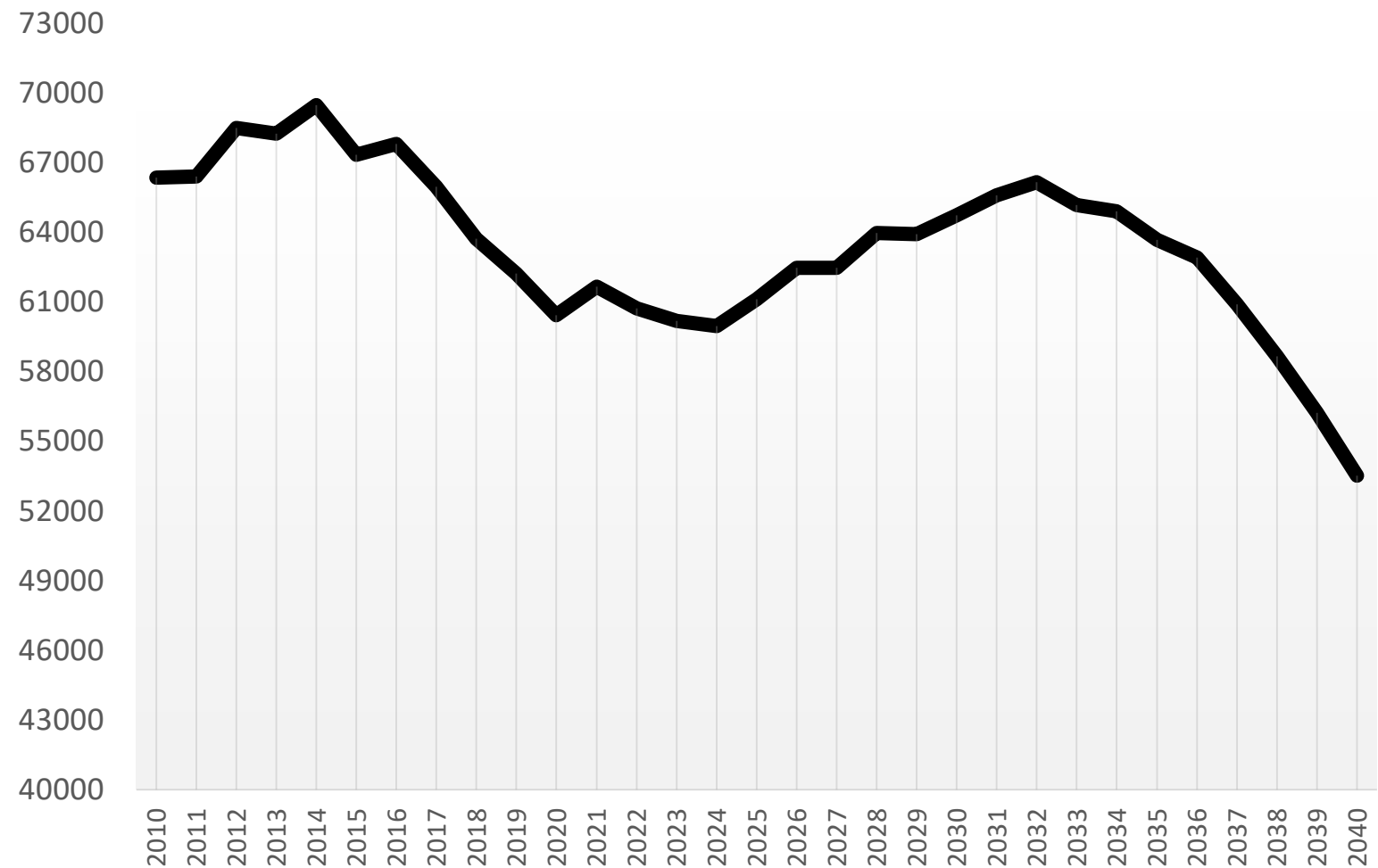
Ammattikorkeakouluissa uusien opiskelijoiden määrässä lievää kasvua 2030-luvun vaihteeseen, jonka jälkeen kääntyy vahvasti negatiiviseksi 2030-luvun puolivälistä alkaen

Yliopistoissa uusien opiskelijoiden määrässä kasvua 2030-luvun vaihteeseen, jonka jälkeen alenee 2030-luvun puolivälistä alkaen

suomen
kasvu-

SITRA

22-vuotiaiden ikäluokan kehityksestä alueittain 2010-2040

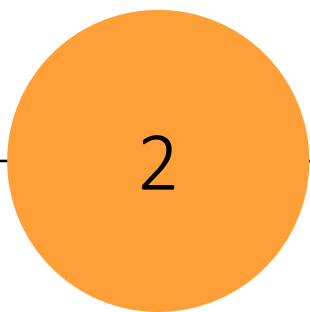
Miten osajat liikkuvat alueilla?

Sitran selvityksiä 192, 2021

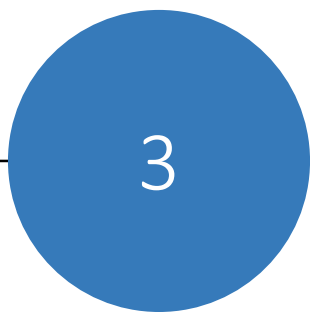
Selvityksen viisi kokoavaa nostoa

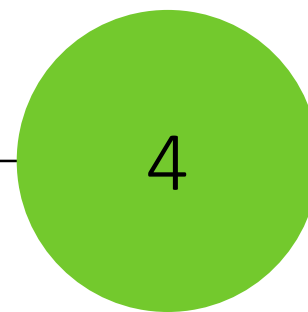
Alueelliset koulutuserot ovat suuret ja säilyneet alueiden välillä

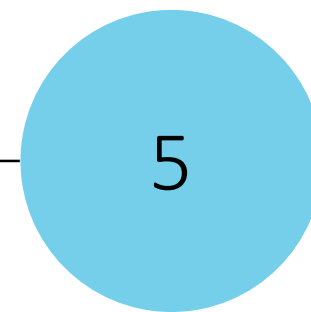
Ammatillisen toisen asteen suorittaneet ovat ”kotiseutu-uskollisia”, ja kriittinen tekijä alueiden työvoimatarpeiden kannalta.

Työmarkkinoille sijoittuminen on verrannollinen koulutustasoon.

Uusimaa hyötyy merkittävästi koulutettujen ja osaajien aivovuo-dosta muusta maasta.

Koulutuksen alueellinen tasa-arvo ei toteudu täysimääräisesti kaikilla alueilla.

1. Alueelliset koulutuserot ovat suuret ja säilyneet alueiden välillä

1

Alueiden välillä on ollut pitkään suuret ja melko pysyvät koulutuserot, jotka eivät ole poistuneet eivätkä kuroutuneet umpeen väestön koulutustason yhtäjaksoisesta noususta huolimatta.

2

Alueelliset koulutuserot ovat pitkän aikavälin kehityksen tulos, jonka juuret liittyvät eri koulutusasteiden oppilaitosten maantieteelliseen sijaantiin, aloituspaikkojen määrään eri koulutusasteilla, koulutuspolitiikkaan ja varsinkin yliopistojen fyysisiin sijaintipaikkoihin.

3

Koulutettujen muuttoliike alueiden välillä ylläpitää ja/tai lisää entisestään alueiden välisiä koulutuseroja. Koulutettujen muuttoliike on alueellisesta näkökulmasta luonteeltaan valikoivaa, keskittävää ja polarisoivaa.

4

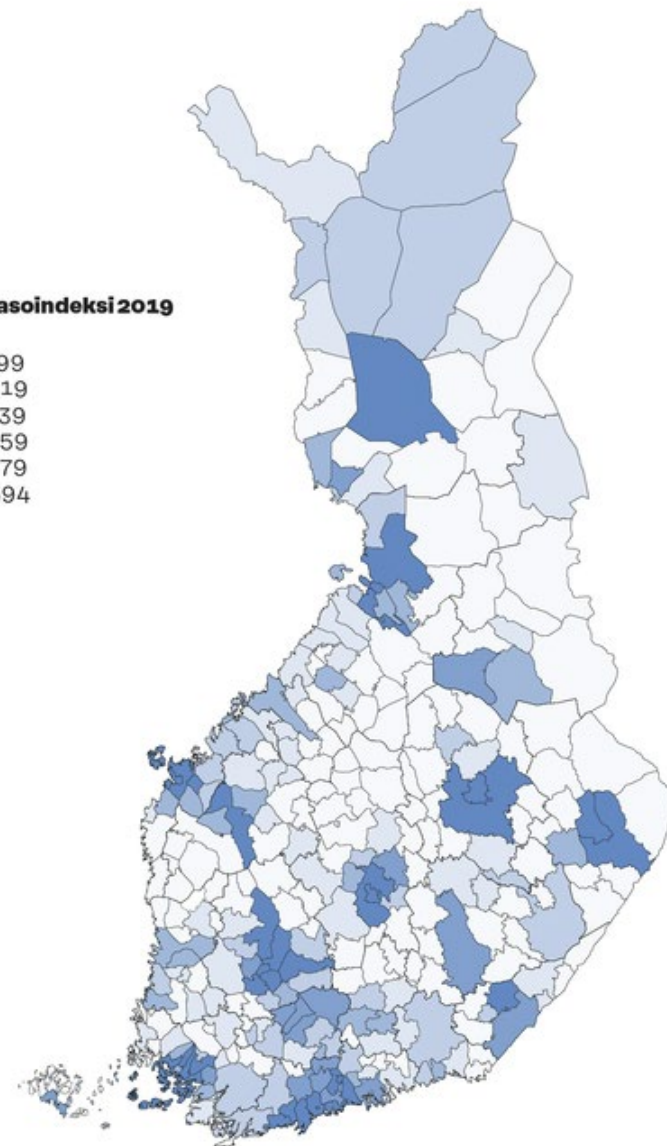
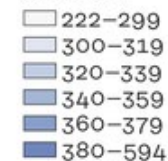
Koulutuserot ovat suuret ikäryhmien ja sukupuolten välillä. Koulutustaso korkein 40-44-vuotiailla ja alhaisin yli 75-vuotiailla. **Koulutuserot vaikuttavat alueiden tuleviin kehitysmahdollisuuksiin.**

5

Väestön koulutustaso on korkein korkeakoulukaupungeissa ja niiden lähialueella. Indeksien 10 kärkikuntaa: Kauniainen (594), Espoo (489), Helsinki (465), Pirkkala (455), Oulu (436), Muurame (435), Lempäälä (433), Kirkkonummi (430), Tampere (428) ja Jyväskylä (426).

Koulutustasoindeksi 2019

Kunnittain

2. Ammatillisen toisen asteen suorittaneet kotiseutu-uskollisimpia, ja kriittinen tekijä alueiden työvoimatarpeiden kannalta

1

Koulutusmaakuntaan jääneiden osuus alenee koulutustason noustessa. ”**Kotiseutu-uskollisimpia**” ovat ammatillisen perustutkinnon tai ammattitutkinnon suorittaneet, jotka sijoittuvat ja työllistyvät pääosin omaan koulutusmaakuntaansa tai lähialueelle.

2

Osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät haasteet korostavat koulutusmaakuntaan jääneiden roolia ja merkitystä varsinkin väestöään menettävissä maakunnissa. Ammatillisen toisen asteen rooli ja merkitys keskeinen alueiden tulevien työvoimatarpeiden kannalta.

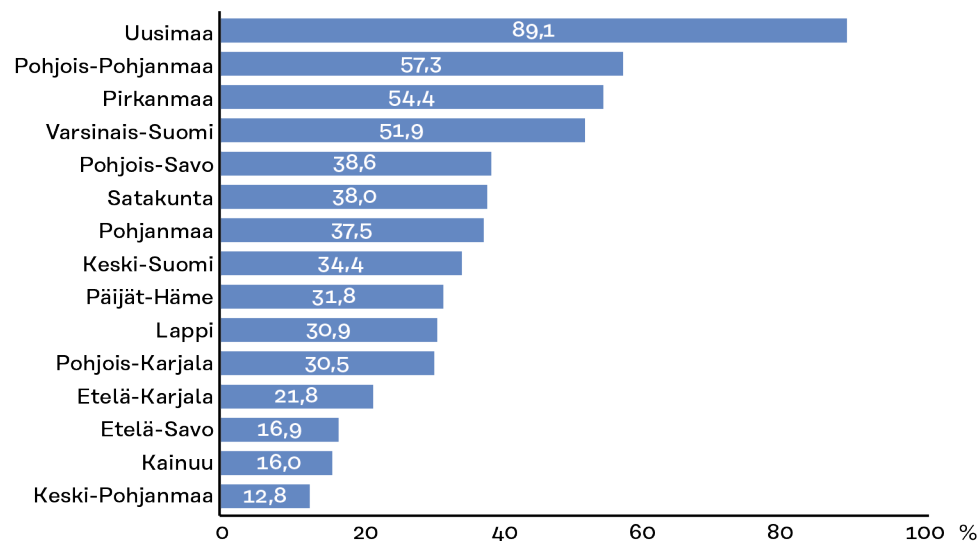
3

Alueen saama hyöty koulutustoiminnasta riippuu sekä alueen kyvystä työllistää maakunnassa valmistuneet opiskelijat koulutusmaakuntaansa että kyvystä houkutellessa muista maakunnista muuttavia opiskelijoita.

4

Ammatillisen toisen asteen tutkinnon suorittaneet työllistyvät useimmin koulutusmaakuntaansa kuin korkeasteelta valmistuneet. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden kohdalla maakunnan koolla ja sijainnilla on merkitystä koulutusmaakuntaan jääneiden osuudessa.

Koulutusmaakuntaan työllistyneet yliopistotutkinnon vuosina 2015-2018 suorittaneet/kaikki työllistyneet

3. Työmarkkinoille sijoittuminen on verrannollinen koulutustasoon

1

Valmistuneiden sijoittuminen työmarkkinoille vaihtelee merkittävästi koulutusasteittain, koulutusaloittain, oppilaitoksittain, tutkinnoittain ja alueittain.

2

Sijoittuminen työlliseksi 1-5 vuotta valmistumisen jälkeen vuonna 2019: ammatillinen perustutkinto 62,5 %, ammattitutkinto 76,5 %, erikoisammattitutkinto 86,6 %, ammattikorkeakoulututkinto 77,8 %, ylempi ammattikorkeakoulututkinto 88,2 %, ylempi korkeakoulututkinto 76,9 % ja tutkijakoulutus 80,2 %.

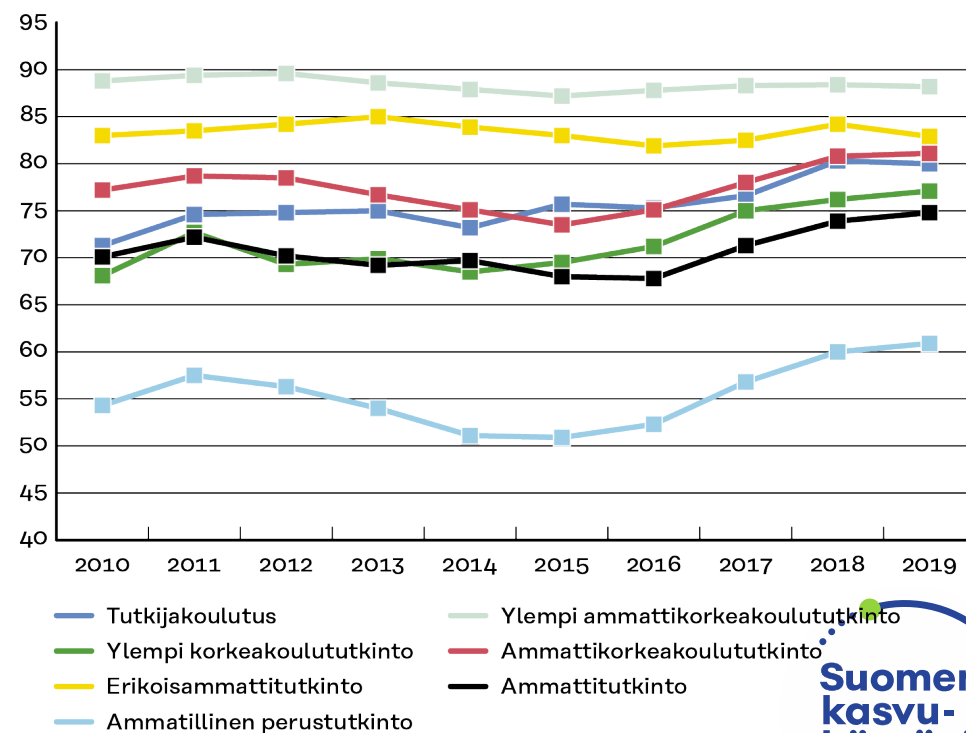
3

Koulutusaloittain tarkasteltuna työllistyminen korkeinta terveydessä ja hyvinvoinnissa kaikilla koulutusasteilla: tutkinnon suorittaneet myös sijoittuvat parhaiten koulutusmaakuntaansa.

4

Koulutusasteiden sijaan on jatkossa syytä kiinnittää enemmän huomiota alueiden, oppilaitosten ja tutkinnon suorittaneiden välillä oleviin eroihin ja niiden taustalla oleviin tekijöihin.

Tutkinnon suorittaneiden sijoittuminen työlliseksi vuosi valmistumisen jälkeen koko maassa eri koulutusasteilla vuosina 2010-2019

4. Uusimaa hyötty merkittävästi koulutettujen ja osaajien aivovuodosta muusta maasta

1

Uudenmaan vetovoima on inhimillisen pääoman keskittymisen näkökulmasta ylivoimainen varsinkin korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden ja osaamisintensiivisten toimialojen työllisten kohdalla. Uusimaa sai korkea-asteen suorittaneista muuttovoittoa noin 21 500 henkilöä ja KIBS-alojen työllisistä noin 25 500 henkilöä vuosina 2010-2018.

2

Koko muu maa kärsii aivovuotoa Uudellemaalle sekä vastavalmistuneista että koulutetuista työmarkkinoilla olevista osaajista. Uusimaa saa koulutettujen muuttovoiton ansiosta merkittävän ”kasvupiikin” ja suhteellista etumatkaa muuhun maahan.

3

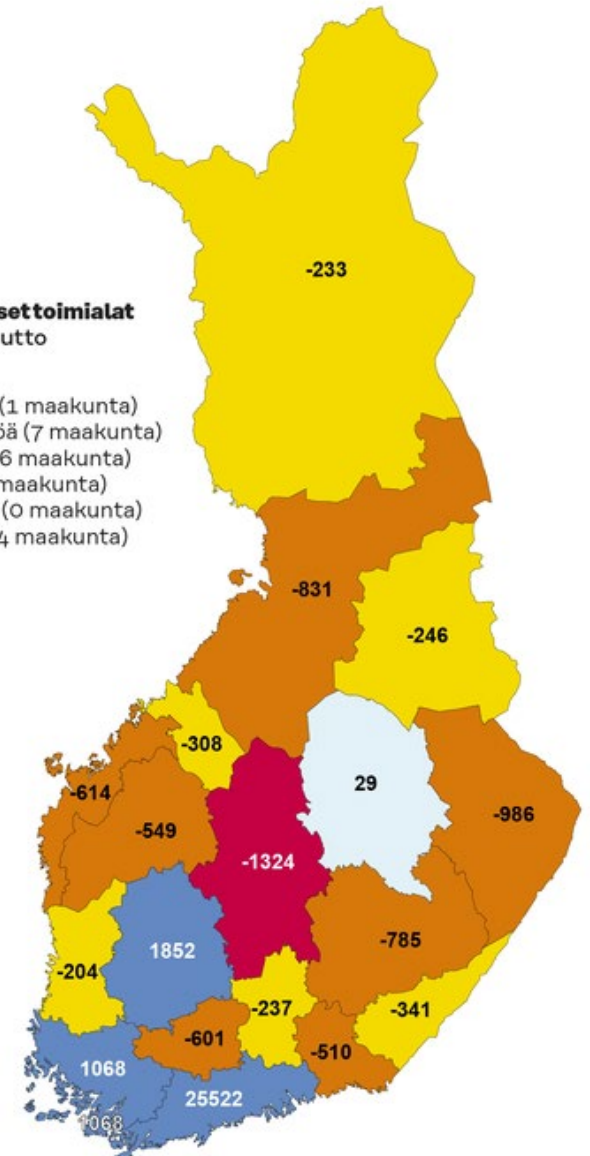
Uusimaa vahvistuu kahden tekijän kautta: 1) ammatillisen toisen tai kolmannen asteen suorittaneista pääosa jää valmistumisen jälkeen alueen työmarkkinoille ja 2) alueelle kohdistuu runsaasti vastavalmistuneiden ja työllisten muuttovirtoja muista maakunnista.

4

Osaajien liikkuvuudesta hyötывät lisäksi muut väestöpohjaltaan ja aloituspaikkamäärältään suuret maakunnat.

Osaamisintensiiviset toimialat
Työllisten nettomuutto
2014 -2018

Yli-1000 hlöä (1 maakunta)
-999--500 hlöä (7 maakunta)
-499--0 hlöä (6 maakunta)
1-499 hlöä (1 maakunta)
500-999 hlöä (0 maakunta)
Yli 1000 hlöä (4 maakunta)

5. Koulutuksen alueellinen tasa-arvo ei toteudu täysimääräisesti kaikilla alueilla

1

Koulutuksen maantiede ei toteudu alueiden välillä tasaisesti varsinkaan korkea-asteen koulutuksessa. Yliopistokoulutuksen sijainti- ja aloituspaikkojen jakautumisessa alueiden välillä on suuret alueelliset erot

2

Koulutuksen alueellinen tasa-arvo toteutuu kohtalaisen hyvin ammatillisen toisen asteen mutta heikommin korkea-asteen koulutuksessa, jos tarkastellaan korkea-asteen aloituspaikkojen määrää tai alueiden koulutusmahdollisuuksia alueellisesta näkökulmasta.

3

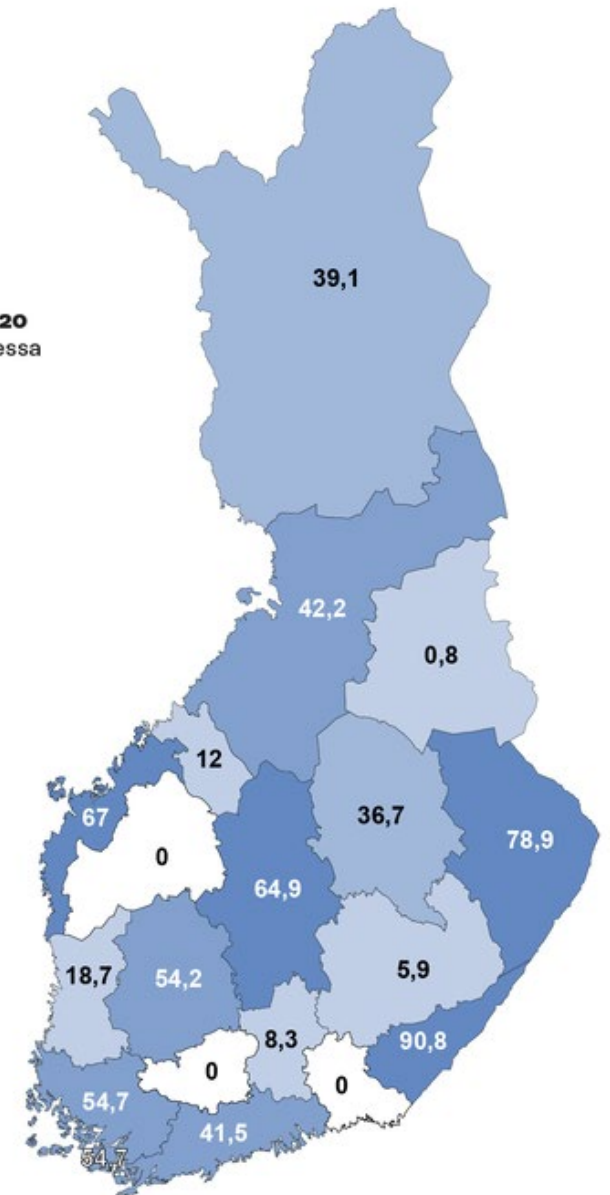
Ammattikorkeakouluissa oli yhteensä noin 46 000 aloituspaikkaa vuonna 2020, joista hieman alle **puolet on neljässä väestöltään suurimmassa maakunnassa** (Uusimaa, Pirkanmaa, Varsinais-Suomi ja Pohjois-Pohjanmaa). Suurissa maakunnissa on kuitenkin nuorten ja nuorten aikuisten väestöosuuteen vähemmän aloituspaikkoja kuin väestöosuus edellyttäisi.

4

Yliopistokoulutuksessa alueellinen tasa-arvo ja aloituspaikkojen saatavuus ei toteudu lähtökohtaisesti, sillä osassa maakuntia ei ole lainkaan yliopistoa, ja kuudessa maakunnassa yliopiston korvaa yliopistokeskus. Yliopistojen aloituspaikkoja oli määrällisesti eniten neljässä väestöltään suurimmassa maakunnassa, joissa oli **noin kaksi kolmesta aloituspaikasta**. Aloituspaikkojen määrä ylittää niiden suhteellisen väestöosuuden nuorissa ja nuorissa aikuisissa.

Yliopistotutkinnot 2020
Aloituspaikkoja suhteessa
15–24-v. (promillea)

0,0
0,1–19,9
20,0–39,9
40,0–59,9
60,0–90,8

5. Koulutuksen alueellinen tasa-arvo ei toteudu täysimääräisesti kaikilla alueilla

1

Koulutuksen maantiede ei toteudu alueiden välillä tasaisesti varsinkaan korkea-asteen koulutuksessa. Yliopistokoulutuksen sijainti- ja aloituspaikkojen jakautumisessa alueiden välillä on suuret alueelliset erot

2

Koulutuksen alueellinen tasa-arvo toteutuu kohtalaisen hyvin ammatillisen toisen asteen mutta heikommin korkea-asteen koulutuksessa, jos tarkastellaan korkea-asteen aloituspaikkojen määrää tai alueiden koulutusmahdollisuuksia alueellisesta näkökulmasta.

3

Ammattikorkeakouluissa oli yhteensä noin 46 000 aloituspaikkaa vuonna 2020, joista hieman alle **puolet on neljässä väestöltään suurimmassa maakunnassa** (Uusimaa, Pirkanmaa, Varsinais-Suomi ja Pohjois-Pohjanmaa). Suurissa maakunnissa on kuitenkin nuorten ja nuorten aikuisten väestöosuuteen vähemmän aloituspaikkoja kuin väestöosuus edellyttäisi.

4

Yliopistokoulutuksessa alueellinen tasa-arvo ja aloituspaikkojen saatavuus ei toteudu lähtökohtaisesti, sillä osassa maakuntia ei ole lainkaan yliopistoa, ja kuudessa maakunnassa yliopiston korvaa yliopistokeskus. Yliopistojen aloituspaikkoja oli määrällisesti eniten neljässä väestöltään suurimmassa maakunnassa, joissa oli **noin kaksi kolmesta aloituspaikasta**. Aloituspaikkojen määrä ylittää niiden suhteellisen väestöosuuden nuorissa ja nuorissa aikuisissa.

Yliopistotutkinnot 2020
Aloituspaikkoja suhteessa
15–24-v. (promillea)

